

Advokatforeningen
Postboks 362 Sentrum
0102 OSLO

Oslo, 14.06.2022
Vår ref. 22/1178-8
600.00/RULI
Deres ref.

Høring - Forslag til reviderte retningslinjer for private granskninger

LO viser til advokatforeningens brev av 23. mars 2022 med invitasjon til å komme med innspill til forslag til retningslinjer for private granskninger.

Ekstern granskning benyttes av arbeidsgivere ved varsling etter aml kap 2a. Bruk av eksterne granskere har i mange tilfeller påført de berørte store psykiske belastninger. Se blant annet "Faktaundersøkelse – en hybrid trussel" – skrevet av Bitten Nordrik, Heidi Enehaug og Tereza Østbø Kuldova. Det er en svakhet at retningslinjene ikke har eget punkt om hvordan gransker skal håndtere mulige negative konsekvenser granskningen vil ha for de berørte. Ved granskninger bør de berørte, i tillegg til rett å få bistand fra tillitsvalgt eller advokat, også få tilbud om nødvendig helsehjelp.

Advokatforeningens retningslinjer gjelder alle typer granskning. Advokatforeningen oppfordres likevel til å ta inn noen særlige regler/kommentarer om granskninger av varslingssaker.

Ved beslutning om granskning og utforming av mandat bør gransker sikre seg at oppdragsgiver har drøftet bruk av ekstern gransker og utforming av mandat med de tillitsvalgte. Drøftelser med de tillitsvalgte, særlig når det fører til enighet mellom arbeidsgiver og tillitsvalgt, vil bidra til å legitimere prosessen og skape trygghet for de berørte.

Ved ekstern granskning av varslingssaker er det særlig viktig at advokaten er uavhengig. Hvis arbeidsgiver ønsker å bruke sin faste advokatforbindelse vil det kunne skape en mistro til en uavhengig prosess. LO foreslår derfor at det tas inn en kommentar om at ved ekstern granskning av varslingssaker bør advokatforbindelser kun brukes hvis det er inngått skriftlig avtale med den tillitsvalgte om det.

Det er en stor belastning for arbeidstakere å forklare seg for granskere i varslingssaker. LO mener at arbeidstakere ikke har en plikt til å forklare seg til ekstern gransker i arbeidsmiljø saker. Det følger av Ot. Prp 49 (2004-05) pkt 7.1.4 at departementet mener at arbeidstaker "skal anses å ha oppfylt sin plikt ved å melde fra til arbeidsgiver eller verneombudet" og "verneombudet vil deretter bringe saken videre, uten nødvendigvis å oppgi hvem som er kilden til opplysningene".

I forslag til retningslinjer er det i kommentarene til pkt 4.4 uttalt at:

"For ansatte vil den arbeidsrettslige lojalitetsplikt normalt innebære et krav om at den ansatte, etter instruksjon fra arbeidsgiveren (oppdragsgiveren), avgir forklaring til granskerne."

LO mener at retningslinjene her går for langt i å beskrive en hovedregel om forklaringsplikt. LO ber om at advokatforeningen i sine retningslinjer angir at arbeidstakere i varslingssaker om arbeidsmiljø ikke har forklaringsplikt, og at gransker skal informere aktuelle vitner om at de ikke har forklaringsplikt.

Det er positivt at det er inntatt en plikt til å informere om vitnenes vern mot selvinkriminering.

Det følger av forslag til retningslinjer at vitnet må ha tilstrekkelig adgang til å kommentere på innholdet i referatet. Det er ikke uvanlig at vitnene får opplest referatet rett etter at intervjuet er ferdig. Det bør tas inn en anbefaling om at vitnet bør få med seg utkast til referat, og gis en frist på minst 2 dager med å gi tilbakemelding. Hvis det blir tatt lyd/bilde opptak, bør vitnet få tilgang til det digitale opptaket.

Landsorganisasjonen i Norge

Torggata 12, N-0181 Oslo E-post: lo@lo.no www.lo.no Telefon: +47 23 06 10 00 Organisasjonsnummer: 971 074 337
Kontonr.: 9001 07 00182 Faktura på e-post: 971074337@autoinvoice.no Elektronisk faktura (EHF): 9908:971074337

LO ber videre om at det tas inn i retningslinjene en anbefaling om at gransker utarbeider spørreskjema som vitnene får tilsendt i forkant slik at vitnene gis anledning til å forberede seg.

Det er en fare for at granskere i for stor grad bygger sine konklusjoner på vitneforklaringer uten at forklaringene kan underbygges av andre bevis. LO ber advokatforeningen om å ta inn et avsnitt i pkt 4.6 betydningen av at vitneforklaringer ettergås og underbygges av andre bevis.

LO mener det er positivt at berørte arbeidstakere får dekket kostnader til advokat eller annen rådgiver i forbindelse med granskningen. Det bør presiseres i retningslinjene at dette gjelder dekning av alle kostnader i forbindelse med granskningen, og ikke begrenset til dekning av kostnadene for å ha med seg bistand under selve intervjuet. I forslaget pkt 5.2 er det vist til "advokat eller annen bisitter". LO foreslår at "bisitter" endres til rådgiver slik at det enda klarere fremgår at det gjelder bistand under hele granskningen.

I forslaget siste avsnitt i pkt 5.2, side 17, er første setning tungt og vanskelig utformet. Setningen kan også forstås som en begrensning av utgiftsdekningen sammenlignet med ordlyden i pkt 5.2. LO ber om at en henvisning til deler av granskningen tas ut, slik at det ikke er tvil om at den berørte har krav på dekning av all bistand.

LO viser til rettskraftig dom avsagt av Trøndelag tingrett i sak 21-115106TVI-TTRO/TSTE. I den konkrete saken valgte den berørte å ikke forklare seg for gransker. Tingretten kom likevel frem til at den berørte hadde krav på dekning av utgifter til advokat etter dagens regler.

For den berørte er det viktig å få innsyn i alle deler av granskers arbeid som omhandler den berørte. Det bør følge av retningslinjene at den berørte som hovedregel skal gis innsyn i og anledning til å uttale seg om alle opplysninger/påstander som er gitt om han. Videre bør den berørte få utkast til granskernes rettslige vurdering av det fakta som legges til grunn, og gis mulighet til å kommentere utkastet.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Trude Tinnlund
(*sign.*)

Rune Lium
(*sign.*)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.